

<http://dx.doi.org/10.16926/gea.2021.02.23>

dr hab. prof. UWM Agnieszka SKÓRA

<https://orcid.org/0000-0003-2169-5326>

Uniwersytet Warmińsko Mazurski

e-mail: agnieszka.skora@uwm.edu.pl

Zabytek techniki czy ponadczasowe narzędzie komunikacyjne? Wniesienie podania za pomocą telefaksu w ogólnym postępowaniu administracyjnym

Streszczenie

Celem opracowania jest przedstawienie zagadnień związanych z wnoszeniem podań za pomocą telefaksu do organu administracji publicznej w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Problematyka ta wywoływała i wywołuje nadal istotne problemy praktyczne; jest też źródłem rozbieżnych poglądów w doktrynie oraz w judykaturze. Znaczenie tego sposobu komunikowania w ogólnym postępowaniu administracyjnym (wprowadzonego do k.p.a. od dnia 1 stycznia 1999 r.) pozostaje na tyle aktualne, że ustawą z dnia 20 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych pozostawiono telefaks jako jeden ze sposobów wniesienia podania. Wysłanie podania może także nastąpić poprzez faksmodem lub serwer faksów. Przyjmuję, że w tym wypadku telefaks, jako część narzędzia informatycznego – spełnia przesłanki uznania go za środek komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną w zw. z art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

Słowa kluczowe: postępowanie administracyjne, podanie w postaci elektronicznej, telefaks, podania, faksmodem, doręczenia elektroniczne.

Wstęp

Rewolucja technologiczna na przełomie XX i XXI w. sprawiła, że do historii odchodzą znane od lat narzędzia komunikacyjne, wykorzystywane do dokonywania niektórych czynności procesowych w ogólnym postępowaniu administra-

cyjnym (uregulowanym w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, cyt. dalej jako „k.p.a.”)¹, jak telegram (*de facto* od 1 października 2018 r. dla użytkowników indywidualnych, *de iure* od 5 października 2021 r.)² czy dalekopis (in. teleks – od dnia 9 lutego 2007 r.)³. Jednocześnie jednak ustawodawca pozostawił w art. 63 k.p.a. – wprowadzoną od 1 stycznia 1999 r.⁴ – możliwość wnoszenia podań do organu administracji publicznej za pomocą telefaksu. Nie przesądził przy tym *expressis verbis*, o jaki rodzaj telefaksu we wskazanym przepisie chodzi.

Współcześnie telefaks może być postrzegany – co będzie jeszcze przedmiotem dalszych rozważań – w dwojaki sposób, tj. jako urządzenie służące do transmisji danych w ramach systemu telekomunikacyjnego niebędącego środkiem komunikacji elektronicznej oraz jako urządzenie informatyczne, które spełnia warunki uznania go za środek komunikacji elektronicznej. W tym drugim przypadku komunikowanie się z organem administracji publicznej następuje przez faksmodem (stanowiący część wewnętrzną lub – obecnie już wyjątkowo – zewnętrzną komputera) lub serwer faksów.

Z uwagi na bogactwo problemów praktycznych i teoretycznych, przedmiotem niniejszego opracowania jest problematyka związana wyłącznie z wnoszeniem podań przez uczestników ogólnego postępowania administracyjnego (przede wszystkim stroną) za pomocą obu rodzajów telefaksu. W szczególności powstają pytania, jakie skutki prawne powoduje wniesienie podania do organu administracji w ten sposób oraz czy skutki prawne wniesienia podania przez faksmodem lub serwer faksów powinny być oceniane podobnie, jak w przypadku „tradycyjnego” telefaksu.

Na marginesie warto zauważyć, że prawodawca nie jest konsekwentny w zakresie regulacji komunikacji między uczestnikami postępowania administracyjnego za pomocą telefaksu. Aktualnie obowiązujący art. 63 k.p.a. stanowi, że „podania ... wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu”. Natomiast niektóre administracyjne postępowania szczególne albo *expressis verbis* nie przewidują możliwości wnoszenia podań telefaksem albo zawierają przepisy regulujące ten sposób wniesienia podania w sposób szczególny. I tak, w świetle art. 168 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (cyt. dalej jako „o.p.”)⁵, „podania ... wnosi się na piśmie lub ustnie do protokołu”. Wnosze-

¹ Dz.U. t.j. z 2021 r., poz. 735 ze zm.

² Wniesienie podania za pomocą telegrafu jest *de iure* niemożliwe od dnia 5 października 2021 r. (zmiana wprowadzona została przez ustawę z dnia 20 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, Dz.U. z 2020 r., poz. 2320 ze zm.).

³ M. Płociński, *Dalekopis – historia teleksu*, „Rzeczpospolita” z dnia 8 lutego 2012 r., <https://www.rp.pl/artykul/809032-Dalekopis--historia-teleksu.html> [dostęp: 12.09.2021].

⁴ Przepis ten został dodany przez art. 2 pkt 18 ustawy z dnia 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa, Dz.U. z 1998 r., nr 162, poz. 1126.

⁵ Dz.U. t.j. z 2021 r., poz. 1540 ze zm.

nie podań za pomocą telefaksu wyeliminowano z dniem 17 czerwca 2010 r.⁶ Co ciekawe, w uzasadnieniu do projektu nowelizacji o.p. stwierdzono, że „wprowadzona zmiana wynika z rozwoju technologii i niewykorzystywania przestarzałych urządzeń”⁷. W praktyce jednak nadal dopuszcza się wniesienie podania za pomocą telefaksu⁸. Z kolei w postępowaniu w sprawach własności przemysłowej wniesienie podania telefaksem (*notabene* wprowadzone do ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej⁹ w 2007 r.¹⁰) uregulowane zostało w sposób szczególny. Zgłoszenie pierwszeństwa do uzyskania patentu, prawa ochronnego albo prawa z rejestracji (w świetle art. 13 ust. 2–4 tej ustawy) powinno być dokonane „z zachowaniem formy pisemnej również za pomocą telefaksu lub w postaci elektronicznej”, przy czym „w przypadku przesłania zgłoszenia telefaksem oryginał zgłoszenia powinien wpłynąć do Urzędu Patentowego w terminie 30 dni od daty nadania zgłoszenia telefaksem. Termin ten nie podlega przywróceniu”. Jeżeli natomiast „zgłoszenie przesłane telefaksem jest nieczytelne lub nie jest tożsame z dostarczonym oryginałem, za datę zgłoszenia uznaje się dzień, w którym [...] został dostarczony oryginał”. W wyroku WSA w Warszawie z dnia 30 kwietnia 2020 r., VI SA/Wa 2566/19¹¹, sąd podkreślił, że rozstrzygająca jest data faktycznego wpływu oryginału zgłoszenia do organu, nie zaś data otrzymania przez organ awizo przesyłki zawierającej oryginał zgłoszenia. Jest to więc rozwiązanie całkowicie odmienne od przyjętego w ogólnym postępowaniu administracyjnym.

W związku z tematem opracowania powstaje pytanie, czy rzeczywiście telefaks to obecnie „urządzenie przestarzałe”, a jeżeli tak, to dlaczego nadal jest to dla wielu podmiotów „atrakcyjny” sposób komunikowania się w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Ważnym argumentem, jaki przemawia za wykorzystaniem „tradycyjnego” telefaksu, jest przede wszystkim bezpieczeństwo prze-

⁶ Zob. art. 6 pkt 13a w zw. z art. 15 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2010 r., nr 40, poz. 230.

⁷ Podobny pogląd na gruncie ogólnego postępowania administracyjnego sformułował G. Sibiga, stwierdzając, że „wraz z upływem czasu [...] zagadnienie przesyłania faksów będzie miało coraz mniejsze znaczenie praktyczne, ze względu na coraz rzadsze używanie telefaksu do przesyłania dokumentów” (*Stosowanie technik informatycznych w postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2019, s. 143).

⁸ Zob. m.in. wyrok NSA z dnia 14 listopada 2017 r., II FSK 2811/15, CBOSA oraz stanowisko Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 4 stycznia 2018 r. w odpowiedzi na pytanie poselskie nr 6404, [w:] P. Huczko, *Pismo do urzędu skarbowego można wysłać także faxem*, <https://ksiegowosc.infor.pl/podatki/ordynacja-podatkowa/770052.Pismo-do-urzedu-skarbowego-mozna-wyslac-takze-faxem.html> [dostęp: 12.09.2021]; P. Pietrasz [w:] L. Etel (red.), *Ordynacja podatkowa. Komentarz aktualizowany*, SIP LEX/el 2021, kom. do art. 168, teza 3.

⁹ Dz.U. z 2021 r., poz. 324.

¹⁰ Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej, Dz.U. z 2007 r., nr 136, poz. 958.

¹¹ CBOSA.

syłu, gdyż transmisja nie odbywa się za pośrednictwem Internetu. Stanowi to ogromną wartość w czasach m.in. ataków hakierskich na organy administracji publicznej¹² i podmioty prywatne¹³. W niektórych sprawach administracyjnych (np. koordynacji świadczeń rodzinnych), w których dochodzi do wymiany pism z organami innych państw europejskich (w szczególności „przywiązanych” do tej formy komunikowania się Czechami, Austrią i Niemcami), polski organ administracji publicznej i strona powinny być „gotowe” na przesłanie pisma (i/lub podania) za pomocą telefaksu. Tradycyjny telefaks jest także alternatywą dla osób, które na komunikację elektroniczną za pomocą urządzeń informatycznych z różnych względów nie są jeszcze gotowe. Jednocześnie – co w czasach pandemii COVID-19 nie jest bez znaczenia – urządzenie to umożliwia wniesienie podania bez jednoczesnego kontaktu fizycznego. Ponadto, w chwili obecnej utrzymanie tej formy komunikacji stanowi też bezpieczny i nieskomplikowany sposób przesłania podania z uwagi na chaos prawny związany z wejściem w życie przepisów ustawy o doręczeniach elektronicznych.

1. Istota telefaksu jako środka umożliwiającego komunikowanie się uczestników ogólnego postępowania administracyjnego

Jak już wspomniano, telefaks jest zwykle postrzegany wyłącznie w sposób „tradycyjny”, tj. jako urządzenie umożliwiające wniesienie podania z wykorzystaniem aparatów symilograficznych oraz za pośrednictwem łączy telefonicznych z komutacją automatyczną¹⁴. Oryginał podania „odczytywany” jest przez urządzenie nadawcze i fotoelektronicznie przekształcany w obraz cyfrowy (punkty rastrowe), a następnie przekazywany przez sieć telekomunikacyjną jako

¹² Zob. m.in. K. Kubicka-Zach, *Jak zaksięgować okup? Cyberprzestępcy atakują, mając za nic dyscyplinę finansów i RODO*, <https://www.prawo.pl/samorzad/okup-za-cyberatak-jak-ma-pozostapic-urzed-po-ataku-hakerow-i-jak,506441.html> [dostęp: 12.09.2021]; *W miesiąc od cyberataku w małopolskim urzędzie marszałkowskim wciąż nie działa system informatyczny*, Serwis Samorządowy PAP z dnia 10 marca 2021 r., <https://samorzad.pap.pl/kategoria/e-urzed/w-miesiac-od-cyberataku-w-malopolskim-urzedzie-marszalkowskim-wciaz-nie-dziala> [dostęp: 12.09.2021]; P. Maziarz, *Hakerzy zaszyfrowali bazy w Oświęcimiu – urzędnicy... obcięli środki na drogi*, <https://www.benchmark.pl/aktualnosci/hakerzy-zaszyfrowali-bazy-w-oswiecimiu-kontrolersyjna-decyzja.html> [dostęp: 12.09.2021]; *Atak hakierski na stronę Państwowej Agencji Atomistyki*, Biznes Alert z dnia 17 marca 2021 r., <https://biznesalert.pl/paa-atom-polska-falszywy-alarm-haker-atak/> [dostęp: 12.09.2021].

¹³ Zob. m.in. P. Halicki, *Atak na profile zaufane. Włamanie na konta kilkuset osób*, <https://wiadomosci.onet.pl/warszawa/atak-hakerski-na-profile-zaufane-wlamanie-na-konta-kilkuset-osob/n1w9f1> [dostęp: 12.09.2021].

¹⁴ P. Kardasz, *Podanie w formie dokumentu elektronicznego w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, Olsztyn 2020, maszynopis rozprawy doktorskiej w Bibliotece Głównej UWM w Olsztynie, s. 125 i n. Por. wyrok WSA w Lublinie z dnia 15 marca 2012 r., III SA/Lu 708/11, CBOSA.

sygnał elektroniczny do urządzenia odbiorczego¹⁵. Urządzenie odbiorcze odwzorowuje na papierze kopię oryginalnego podania (faks)¹⁶. W takim ujęciu telefaks można uznać wyłącznie za urządzenie służące do transmisji danych w ramach systemu telekomunikacyjnego wykorzystującego linię telefoniczną. Tego typu urządzenie w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych¹⁷ nie jest uznawane za „środek komunikacji elektronicznej” w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (cyt. dalej jako „u.s.u.d.e.”)¹⁸ w zw. z art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (cyt. dalej jako „u.i.d.p.”)¹⁹.

Definicję „środków komunikacji elektronicznej” wyprowadza się (jak wspomniano) z treści w zw. z art. 2 pkt 5 u.s.u.d.e. w zw. z art. 3 pkt 4 u.i.d.p. W jej świetle są to „rozwiązania techniczne, w tym urządzenia teleinformatyczne i współpracujące z nimi narzędzia programowe, umożliwiające indywidualne porozumiewanie się na odległość przy wykorzystaniu transmisji danych między systemami teleinformatycznymi, a w szczególności poczta elektroniczna”. W doktrynie oraz w orzecznictwie sądowym²⁰, podkreśla się, że o „środku komunikacji elektronicznej” możemy mówić jedynie wtedy, gdy wskazane powyżej wymagania zostaną spełnione łącznie. Nawiązując do przywołanej wyżej definicji ustawowej, można – po pierwsze – stwierdzić, że działanie „tradycyjnego” telefaksu polega na przesyłaniu danych pomiędzy urządzeniami telekomunikacyjnym za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnych wykorzystujących sieć telefoniczną. W tym ujęciu można telefaks zaliczyć do „rozwiązania technicznego” w rozumieniu art. 2 pkt 5 u.s.u.d.e. w zw. z art. 3 pkt 4 u.i.d.p. Po drugie, tradycyjnie ujmowany telefaks spełnia także drugi warunek uznania go za „środek komunikacji elektronicznej”, gdyż umożliwia indywidualne komunikowanie się na odległość²¹. Oba urządzenie telefaksowe (tj. nadawcze i odbiorcze) posiadają identyfikację, która składa się z numeru kierunkowego państwa, numeru kierunkowego miejscowości i numeru telefaksu. Urządzenie odbiorcze automatycznie drukuje na telekopii składniki identyfikacji oraz godzinę jej odbioru. W urządzeniu nadawczym zapisywana jest z kolei identyfikacja odbiorcy (dowód nadania), którą można wydrukować²².

¹⁵ P. Ebnet, *Rechtsprobleme bei der Verwendung von Telefax*, „Neue Juristische Wochenschrift” 1992, nr 47, s. 2985.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Zob. m.in. wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 kwietnia 2008 r., II SA/WA 1038/07; CBOSA; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 4 października 2007 r., II SA/GL 291/07, wszystkie cyt. za: CBOSA.

¹⁸ Dz.U. t.j. z 2020 r., poz. 344.

¹⁹ Dz.U. t.j. z 2021 r., poz. 670 ze zm.

²⁰ D. Lubasz, W. Chomiczewski, [w:] D. Lubasz (red.), M. Namysłowska (red.), *Komentarz do ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną*, Warszawa el/LEX 2011, kom. do art. 2 [dostęp: 12.10.2021].

²¹ P. Kardasz, op. cit., s. 149 i cyt. tam literatura.

²² P. Ebnet, op. cit., s. 2985.

Tradycyjny telefaks nie spełnia jednak trzeciego warunku, umożliwiającego zaliczenia go do „środków komunikacji elektronicznej”, gdyż nie stanowi urządzenia informatycznego²³. Przez tego rodzaju urządzenia rozumie się bowiem komputery wyposażone w pamięć pozwalającą na zapisywanie i odtwarzanie danych²⁴. Brak tego elementu, będącego warunkiem *sine qua non* uznania za „środek komunikacji elektronicznej” powoduje, że przesyłanie danych pomiędzy urządzeniami faksowymi nie stanowi komunikowania się „między zespołami teleinformatycznymi”. Tym samym nie można w tym wypadku mówić o świadczeniu usług drogą elektroniczną²⁵.

Trzeba jednakże zauważyć, że możliwe jest także wysyłanie danych „faksem” poprzez system teleinformatyczny za pośrednictwem urządzenia informatycznego (np. komputera) poprzez faksmodem lub serwer faksów przy wykorzystaniu odpowiedniego oprogramowania. Faksmodem stanowi urządzenie peryferyjne, tj. urządzenie wchodzące w skład systemu komputerowego, współpracujące z jednostką centralną komputera, wymieniające z nią dane cyfrowe, lecz nieprzetwarzające ich samodzielnie i sterowane przez jednostkę centralną, które „służy połączeniu ze światem zewnętrznym”²⁶, będące zwykle wewnętrzną, a (obecnie) wyjątkowo zewnętrzną, częścią urządzenia informatycznego (tj. jednostki centralnej komputera). Natomiast serwer faksów jest rodzajem specjalizowanego serwera zarządzającego przepływem wychodzących i przychodzących faksów użytkowników sieci. Użytkownik może wysłać faks ze swojego komputera do serwera faksów, który przesyła faks do centrali telefonicznej lub innego użytkownika sieci²⁷. Rozważyć zatem należy, czy w związku z powyższym istnieje prawna możliwość kwalifikacji tak rozumianego telefaksu (rozwiązania

²³ P. Chmieleński, *Środki komunikacji elektronicznej wykorzystywane w postępowaniu administracyjnym*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2015, nr 11, s. 43–44; M. Jaśkowska, M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2020, SIP LEX/el., kom. do art. 63. Por. m.in. wyrok NSA z dnia 11 października 2016 r., I OSK 966/15, CBOSA.

²⁴ P. Chmieleński, op. cit., s. 44; P. Kardasz, op. cit., s. 152 i cyt. tam literatura.

²⁵ Por. m.in. wyrok WSA w Warszawie z dnia 5 grudnia 2006 r., III SA/Wa 1836/06; wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 czerwca 2007 r., III SA/Wa 3823/06; wyrok WSA w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2015 r., I SA/Wa 2345/14; wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 kwietnia 2014 r., II SA/Wa 227/14; postanowienie WSA w Warszawie z dnia 22 kwietnia 2013 r., VIII SA/Wa 293/13, wszystkie cyt. za CBOSA oraz M. Jaśkowska, M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2020, SIP LEX/el., kom. do art. 63; P. Kardasz, op. cit., s. 152.

²⁶ J. Janowski zalicza faksmodem do urządzeń zewnętrznych (peryferyjnych), tj. wchodzących w skład systemu komputerowego, współpracujące z jednostką centralną komputera, wymieniające z nią dane cyfrowe, lecz nieprzetwarzające ich samodzielnie i sterowane przez jednostkę centralną, które służą połączeniu ze światem zewnętrznym”, J. Janowski, *Technologia informacyjna dla prawników i administratywistów. Szanse i zagrożenia elektronicznego przetwarzania danych w obrocie prawnym i działaniu administracji*, Warszawa 2009, s. 218.

²⁷ A. Leniek, *Serwer faksów*, <https://www.i-sloownik.pl/1295,serwer-faksow/> [dostęp: 26.09.2021].

technicznego wykorzystującego urządzenie informatyczne) do kategorii środków komunikacji elektronicznej.

Jak już wspomniano, istotnym wyznacznikiem kwalifikacji urządzeń technicznych do kategorii środków komunikacji elektronicznej jest możliwość przetwarzania przez nie danych²⁸. Przesyłanie danych elektronicznych pomiędzy systemami informatycznymi i za pomocą sieci teleinformatycznych, stanowi faktyczną i decydującą podstawę wyodrębnienia elektronicznego obrotu prawnego, rzutując na jego odrębność od obrotu tradycyjnego²⁹. Z tego względu uprawniony jest wniosek, że telefaks ujmowany jako rozwiązanie techniczne wykorzystujące urządzenie informatyczne (tj. komputer) i oprogramowanie, które umożliwia przetwarzanie danych (w tym ich zapisywanie i odczytywanie), spełnia trzecie – analizowane wyżej – kryterium uznania go za środek komunikacji elektronicznej³⁰. Przyjąć zatem należy, że przy uwzględnieniu tego kryterium telefaks transmitujący dane w zakresie systemu teleinformatycznego przy wykorzystaniu do tego celu urządzenia informatycznego i oprogramowania stanowi środek komunikacji elektronicznej³¹.

2. Wniesienia podania za pomocą telefaksu jako jeden ze sposób wniesienia podania

K.p.a. *expressis verbis* zezwolił na wnoszenie podań za pomocą telefaksu (ujmowanego tradycyjnie) od dnia 1 stycznia 1999 r.³² Nie jest to także rozwiązanie nieznane w innych państwach europejskich. I tak, obecnie możliwość złożenia podania telefaksem istnieje m.in. w ogólnym postępowaniu administracyjnym w Czechach, na Słowacji, w Niemczech czy w Austrii³³.

Aktualnie obowiązujący art. 63 § 1 k.p.a. stanowi, że „podania [...] wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu”. Jego literalna wykładnia nie pozwala zatem na jednoznaczne stwierdzenie, że ustawodawca wskazał

²⁸ P. Kardasz, op. cit., s. 138 i cyt. tam literatura.

²⁹ Tamże.

³⁰ B. Kwiatek, op. cit., s. 201; P. Kardasz, op. cit., s. 138 i n.; P. Chmieliński, op. cit., s. 45–46; G. Sibiga, op. cit., s. 104.

³¹ G. Sibiga, op. cit., s. 143; B. Kwiatek, op. cit., s. 201 i cyt. tam literatura. P. Chmieliński (op. cit., s. 43–44) stwierdza, że „precyzyjna odpowiedź zależy od funkcji modelu urządzenia”.

³² Zob. przyp. 4.

³³ Zob. m.in. G. Wielinger, *Einführung in das österreichische Verwaltungsverfahren und in das Recht der österreichischen Verwaltungsgerichtsbarkeit*, Graz 2019, s. 42; H.Ch. Schwenker, *Wiedereinsetzung: Prüfung des Sendeprotokolls bei Schriftsatzversendung per Telefax*, „Monatsschrift für Deutsches Recht” 2021, nr 4, s. 406 i n.; M. Vrabko et al., *Správne právo procesné. Všeobecná časť*, Bratislava 2019, s. 186 i n. Wniesienie podania za pomocą telefaksu *expressis verbis* przewiduje § 37 ust. 4 czeskiej ustawy o postępowaniu administracyjnym (*Správní řád – zákon č. 500/2004 Sb.*, <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>).

w sposób wyczerpujący wszystkie sposoby, które umożliwiają skuteczne złożenie podania.

Na marginesie należy stwierdzić, że „niezręczna” redakcja przepisu art. 63 k.p.a. *prima facie* sugeruje, że telefaks stanowi trzecią, obok pisemnej i ustnej, formę dokonywania czynności w ogólnym postępowaniu administracyjnym. Wniosek taki jest z założenia błędny, gdyż formę dokonywania czynności w postępowaniu administracyjnym reguluje art. 14 § 1d k.p.a., zaś art. 63 k.p.a. wskazuje sposoby wnoszenia podań. Słuszny jest więc pogląd J. Wegner, że w świetle przepisu art. 14 k.p.a. „należy zakładać, że telefaks stanowi jedynie sposób przesłania podania w formie pisemnej, nie zaś osobną formę czynności prawnej”³⁴.

Pop pierwsze, z brzmienia przepisu art. 63 § 1 k.p.a. wynika – moim zdaniem – że *expressis verbis* możliwe jest wnoszenie podań za pomocą tradycyjnego telefaksu. Natomiast dopuszczalność wniesienia podania za pomocą komputera przez faksmodem lub serwer faksów wynika z możliwości złożenia podania „na piśmie” w postaci elektronicznej³⁵. Przez formę pisemną rozumie się bowiem – zgodnie z treścią art. 14 § 1d k.p.a. – utrwalenie oświadczenia woli lub wiedzy strony (innego uczestnika postępowania) zarówno w postaci papierowej, jak i elektronicznej.

Za powyższym wnioskiem przemawia także obowiązująca w Polsce zasada neutralności technologicznej państwa oraz przyjęcie określonej definicji „środków komunikacji elektronicznej”, która z założenia miała być uniwersalna i możliwie ogólna. Zasada neutralności technologicznej zakłada konieczność „równego traktowania przez władze publiczne (w tym organy administracji publicznej, przyp. A.S.) technologii teleinformatycznych i tworzenia warunków do ich uczciwej konkurencji, w tym zapobiegania możliwości eliminacji technologii konkurencyjnych przy rozbudowie i modyfikacji eksploatowanych systemów teleinformatycznych lub przy tworzeniu konkurencyjnych produktów i rozwiązań” (art. 3 pkt 19 w zw. z art. 1 pkt 2 i 3 u.i.d.p. oraz w zw. z art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy

³⁴ J. Wegner, [w:] W. Chróścielewski (red.), Z. Kmiecik (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa e/LEX 2019, kom. do art. 63, teza 2. Por. wyrok WSA w Olsztynie z dnia 24 października 2013 r., II SA/Ol 273/13, CBOSA.

³⁵ Przed dniem 5 października 2021 r. możliwość wniesienia podania poprzez faksmodem lub serwer faksów wynikała *expressis verbis* z analizy art. 63 § 1 k.p.a. Zgodnie z tym przepisem podania mogły „być wnoszone ... także za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej przez elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej utworzoną na podstawie ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne”. Zdaniem niektórych przedstawicieli doktryny, użycie wyrazu „inne” przed ustawowym sformułowaniem „środki komunikacji elektronicznej” było celowym działaniem prawodawcy (m.in. B. Kwiatek, op. cit., s. 200–201; G. Sibiga, op. cit., s. 143). Pozwalało tym samym na stwierdzenie, że katalog sposobów składania podań obejmował możliwość ich wnoszenia pisemnie, za pomocą „tradycyjnego” telefaksu, ustnie do protokołu, a za środek komunikacji elektronicznej należało uznać nie tylko pocztę elektroniczną, lecz także telefaks, gdy wysłanie (i odebranie) podania było dokonywane z użyciem oprogramowania w systemie teleinformatycznym (m.in. G. Sibiga, op. cit., s. 143).

z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne³⁶). Jak zauważa się w piśmiennictwie, celem ustawodawcy było rozciągnięcie zakresu tej dyrektywy na jak największą liczbę – aktualnych i mających powstać w przyszłości – rozwiązań technicznych z dziedziny komunikacji³⁷. Należy więc przyjąć, że racjonalny ustawodawca – z uwagi na wspomnianą dyrektywę oraz nieustanny rozwój techniki – nie stawia przeszkód wniesieniu podania w postaci elektronicznej także za pomocą innych niż poczta elektroniczna nienazwanych środków technicznych³⁸.

3. Skutki prawne wniesienia podania do organu administracji publicznej za pomocą telefaksu

W kwestii skutków prawnych, jakie wywołuje wniesienie podania tradycyjnym telefaksem w orzecznictwie sądowym oraz w literaturze przedmiotu zarysowały się dwa stanowiska. Prezentowany jest pogląd, że podanie, które wpłynęło za pośrednictwem telefaksu, jest podaniem wniesionym na piśmie w postaci papierowej, zatem powinno być opatrzone własnoręcznym podpisem³⁹. Konsekwencją takiego stanowiska jest stwierdzenie, że do organu wpływa jedynie kopia podania⁴⁰. Podanie dotknięte jest zatem brakiem formalnym z uwagi na to, że znajduje się na nim jedynie kopia (odbitka) własnoręcznego podpisu wnoszącego, powstała na skutek mechanicznego odtworzenia. Nakłada to na organ konieczność wezwania wnoszącego podanie w trybie art. 64 § 2 k.p.a. do uzupełnienia tego braku formalnego przez opatrzenie podania własnoręcznym podpisem⁴¹. Orzecznictwo precyzuje, że konwalidacja tego braku może nastąpić zarówno przez złożenie własnoręcznego podpisu na kopii, która wpłynęła do organu, jak i złożenie oryginału dokumentu, tj. podania w postaci papierowej, własnoręcznie podpisanego przez wnoszącego⁴².

Tego rodzaju stanowisko należy uznać za skrajne. Skoro bowiem art. 63 § 1 k.p.a. *expressis verbis* stanowi o możliwości wniesienia podania telefaksem, znaczy to, że ustawodawca zna ograniczenia, jakie są konsekwencją skorzystania

³⁶ T.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 576.

³⁷ M. Świerczyński, [w:] J. Gołaczyński (red.), K. Kowalik-Bańczyk, A. Majchrowska, *Ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Komentarz*, Warszawa el/LEX 2019, kom. do art. 2, teza 45 [dostęp: 12.10.2021].

³⁸ P. Chmieliński, op. cit., s. 41; P. Kardasz, op. cit., s. 176.

³⁹ „Skorzystanie przez stronę z tego urządzenia przy wnoszeniu podania nie zmienia faktu, że podanie to sporządzone zostało w formie pisemnej, do której znajduje zastosowanie art. 63 § 3 zd. 1” – wyrok WSA w Olsztynie z dnia 24 października 2013 r., II SA/OI 273/13, CBOSA. Por. też m. in. WSA w Lublinie z dnia 15 marca 2012 r., III SA/Lu 708/11, LEX nr 1164474; wyrok WSA z dnia 11 marca 2020 r., II SA/Gd 720/19, CBOSA; wyrok WSA z dnia 23 stycznia 2020 r., II SA/Wr 648/19, CBOSA.

⁴⁰ Wyrok WSA w Lublinie z dnia 15 marca 2012 r., III SA/Lu 708/11, LEX nr 1164474.

⁴¹ Por. m.in. wyrok WSA w Lublinie z dnia 15 marca 2012 r., III SA/Lu 708/11, Lex nr 1164474.

⁴² Wyrok WSA w Lublinie z dnia 15 marca 2012 r., III SA/Lu 708/11, LEX nr 1164474.

z tego sposobu komunikowania się z organem administracji publicznej. Powoduje to, że takiego podania *a limine* nie można uznać za „dotkniętego” brakami formalnymi. Słuszne jest więc prezentowane przez część judykatury stanowisko, w świetle którego ocena konieczności zastosowania art. 64 § 2 k.p.a. zależy od okoliczności wniesienie podania za pomocą telefaksu⁴³ (tj. czytelności, kompletności, itd.). Zatem, mimo że do organu wpływa kopia pierwotnego podania strony (innego uczestnika postępowania), organ nie jest automatycznie zobligowany do zastosowania trybu z art. 64 § 2 k.p.a.

Takie stanowisko utrzymało się także w orzecznictwie sądów administracyjnych. W wyroku NSA z dnia 3 lutego 2015 r., I OSK 1269/13⁴⁴, z którego argumentacją należy się zgodzić, sąd ten przyjął, że podanie wniesione za pomocą faksu, zawierające wyraźną kopię podpisu (tj. takiego, którego transmisja nie pozbawiła czytelności), eliminuje potrzebę wzywania wnoszącego do konwalidacji jego braków. Jednakże w przypadku, gdy w wyniku błędu w transmisji danych lub w przypadku niewłaściwej obsługi urządzenia na kopii podania podpis lub techniczny odcisk pieczęci nie jest czytelny, albo nie ma w ogóle podpisu, organ powinien wezwać wnoszącego do uzupełnienia braku w trybie art. 64 § 2 k.p.a. W przywołanym wyżej wyroku NSA słusznie uznał, że każdorazowy wymóg dodatkowego podpisywania powodowałby, że forma telefaksu nie byłaby samodzielną. Argumentację tę wzmacnia stanowisko NSA wyrażone w wyroku z dnia 7 marca 2017 r., I OSK 1752/16⁴⁵, w którym sąd przyjął, że przy ustalaniu, czy podanie wniesione telefaksem powinno być uzupełnione, czy nie, należy brać pod uwagę możliwości techniczne urządzenia, z którego korzystano. Za „zbyt formalistyczne” zatem należy uznać twierdzenie, że podpis na faksie stanowi jedynie „techniczny odcisk”. Zatem wymóg podpisu zachowany jest także na telekopii poprzez odtworzenie obrazu oryginału podpisu, dopóki nie ma wątpliwości co jego autentyczności⁴⁶. W konsekwencji tylko w przypadku braku podpisu, jego zatarciu, ewentualnie w razie innych wątpliwości (np. nieczytelności telekopii w pozostałej części lub jej niekompletności) należy wezwać wnoszącego do potwierdzenia podpisu lub złożenia oryginału podania w trybie art. 64 § 2 k.p.a.

Moim zdaniem, przedstawiona wyżej interpretacja jest także zgodna z obowiązującą w ogólnym postępowaniu administracyjnym zasadą ograniczonego formalizmu wobec stron (inaczej: zasada odformalizowania). Zgodnie z jej treścią (wyprowadzaną zasadniczo z art. 63–66 k.p.a.), organ powinien podejmować czynności postępowania, stosując możliwie najprostsze środki w celu załatwienia sprawy administracyjnej⁴⁷. Zasada ta stanowi jedną z podstawowych dyrektyw

⁴³ Por. m.in. wyrok NSA z dnia 7 marca 2017 r., I OSK 1752/16, CBOSA.

⁴⁴ CBOSA.

⁴⁵ CBOSA.

⁴⁶ P. Ebnet, *Rechtsprobleme...*, s. 2986 i n.

⁴⁷ M. Karpiuk, *Obowiązki zasady ograniczonego formalizmu w postępowaniu administracyjnym*, „Roczniki Nauk Prawnych” 2012, nr 3, s. 254; A. Skóra, P. Kardasz, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2020, SIP LEX, kom. do art. 63.

odróżniających postępowanie administracyjne od sformalizowanych postępowań sądowych. Oznacza, że o ile czynności podejmowane w postępowaniu przez organ administracji zawsze są sformalizowane i powinny być dokonane w określonej formie, wskazanej w przepisach kolejności i w odpowiednim czasie, to oświadczenia stron (przede wszystkim te wyrażane w formie podania) mogą zawierać minimum wymagań formalnych określonych przez prawo⁴⁸, a wybór formy i sposobu wniesienia takiego oświadczenia zależy od samej strony (chyba że przepis szczególny stanowi co innego).

Podsumowując niniejsze rozważania, należy stwierdzić, że wniesienie podania za pomocą tradycyjnie ujmowanego telefaksu można uznać za skuteczne, gdy: (1) przepisy szczególne nie wymagają wniesienia podania w ściśle określony sposób; (2) wysłane zostanie na właściwy numer telefaksu organu administracji publicznej; (3) wnoszący posiada potwierdzenie wysłania faksu oraz (4) podpis wnoszącego na telekopii podania będzie wyraźny i niebudzący wątpliwości, a sama telekopia – czytelna i kompletna.

4. Problemy praktyczne związane z wniesieniem podania za pomocą telefaksu

Z zagadnieniem wniesienia podania za pomocą telefaksu wiąże się kilka istotnych problemów praktycznych.

Po pierwsze, należy odpowiedzieć na pytanie, jak ustalana jest przez organ administracji publicznej data wpływu przesłanego w ten sposób podania. Ustalił się pogląd, że datą doręczenia podania organowi administracji za pomocą telefaksu (ujmowanego tradycyjnie) jest moment, w którym podanie zostało wydrukowane przez urządzenie odbiorcze, nawet jeżeli wpłynęło poza godzinami pracy urzędu. Pogląd taki jest akceptowany w orzecznictwie sądów administracyjnych⁴⁹. Tytułem przykładu, w przywoływanym już wyroku WSA w Lublinie z dnia 15 marca 2012 r., III SA/Lu 708/11, słusznie stwierdzono, że przepis art. 61 § 1 k.p.a. „nie ustanawia wymogu wniesienia podania za pomocą telefaksu w godzinach pracy organu. Podania mogą być więc wnoszone za pomocą faksu także po godzinach pracy organu, jeżeli organ taki sposób komunikowania się z interesantami przyjmuje i udostępnia faks po zakończeniu swoich godzin urzędowania”. „W myśl art. 57 § 1 k.p.a. za koniec terminu uważa się upływ ostatniego z wyznaczonej liczby dni. Oznacza to, że końcem terminu jest godzina 24:00 ostatniego dnia terminu. Do chwili upływu tego terminu strona może zatem

⁴⁸ A. Skóra, P. Kardasz, [w:] M. Karpiuk, P. Krzykowski, A. Skóra, *Kodeks...*, kom. do art. 63 i cyt. tam literatura.

⁴⁹ Wyrok WSA w Lublinie z dnia 15 marca 2012 r., III SA/Lu 708/11, Lex nr 1164474.

wnieść podanie, przesyłając je faksem”⁵⁰. Na marginesie należy wspomnieć, że w podobny sposób ustalana jest data wpływu podania w ogólnym postępowaniu administracyjnym w Niemczech i w Austrii⁵¹.

Drugi problem wiąże się z prawidłowym ustaleniem daty wszczęcia ogólnego postępowania administracyjnego. Powszechnie akceptowany jest także pogląd, że uzupełnienie braków formalnych podania nie ma wpływu na datę jego złożenia (chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej). Datą złożenia podania, które następnie zostało uzupełnione, jest data doręczenia samego żądania organowi administracji, a nie data uzupełnienia braku tego żądania⁵². Zatem wniesienie podania telefaksem wywołuje skutek w postaci początku biegu terminu do rozpatrzenia sprawy z chwilą wpływu wadliwego podania.

Kolejny ważny problem dotyczy tego, czy skutki prawne wniesienia podania za pomocą urządzeń informatycznych poprzez faksmodem lub serwer faksów powinny być oceniane podobnie, jak w przypadku „tradycyjnego” faksu. Udzielenie odpowiedzi na to pytanie wymaga poczynienia pewnych uwag wstępnych.

Przede wszystkim wspomnieć też należy, że – o ile operator telekomunikacyjny zapewnia taką usługę – możliwe jest wysłanie podania za pomocą urządzenia informatycznego poprzez faksmodem lub serwer faksów na „tradycyjnie” ujmowany telefaks. Podobnie: z „tradycyjnego” telefaksu podanie może być wniesione – poprzez faksmodem lub serwer faksów – przy wykorzystaniu urządzenia informatycznego (komputera). Faks zostanie wówczas przesłany w formacie PDF. Jednakże wniesienie podania poprzez faksmodem lub serwer faksów za pomocą urządzeń informatycznych dokonywane jest za pośrednictwem sieci Internet na określony adres elektroniczny. Z tego względu skutki prawne wniesienia w ten sposób podania powinny być oceniane odmiennie, niż skutki prawne wniesienia podania za pomocą „tradycyjnego” telefaksu.

W świetle art. 63 § 1 zd. 2–3, „podania utrwalone w postaci elektronicznej wnosi się na adres do doręczeń elektronicznych. Jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej, podania wniesione na adres poczty elektronicznej organu administracji publicznej pozostawia się bez rozpoznania”. Przepis ten zatem jednoznacznie przesądza, że o skutecznie wniesionym podaniu w postaci elektronicznej (także tym wniesionym poprzez faksmodem lub serwer faksów) możemy mówić tylko wtedy, gdy zostało wniesione na adres elektroniczny organu administracji. Jednocześnie od dnia 5 października 2021 r. ustawodawca *expressis verbis* wyeliminował możliwość wniesienia podania na adres poczty elektronicznej organu, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Ponieważ, jak wspomniano, mamy tu do czynienia z wniesieniem podania drogą elektroniczną, data wszczęcia postępowania powinna być oceniana zgodnie z treścią art. 63 § 3a k.p.a.,

⁵⁰ Lex nr 1164474.

⁵¹ Zob. m.in. G. Wielinger, op. cit., s. 42; H.Ch. Schwenker, op. cit., s. 406.

⁵² Por. m.in. P. Przybysz, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2021, SIP LEX/el, kom. do art. 63, teza 14.

w świetle którego „datą wszczęcia postępowania na żądanie strony wniesione drogą elektroniczną jest dzień wystawienia dowodu otrzymania, o którym mowa w art. 41 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych”.

Podsumowując, należy stwierdzić, że data wszczęcia postępowania i skutki prawne wniesienia podania będą oceniane odmiennie, w zależności, czy podanie wniesione zostało za pomocą „tradycyjnego” faksu, czy za pomocą urządzenia informatycznego poprzez faksmodem lub serwer faksów.

Podsumowanie

Przedstawione rozważania upoważniają do sformułowania kilku wniosków.

Po pierwsze, mimo coraz powszechniejszego posługiwania się uczestników postępowania urządzeniami informatycznymi, „tradycyjnie” ujmowany telefaks trudno jeszcze zaliczyć do „zabytków techniki”. Telefaks jest nadal wykorzystywany w obrocie prawnym z kilku powodów. Do jego niepodważalnych zalet należą: (1) większe bezpieczeństwo przesyłu danych z uwagi na brak połączenia z Internetem; (2) wykluczenie cyfrowe oraz stres cyfrowy; (3) możliwość dokonywania niektórych czynności w postępowaniu mimo braku jednoczesnej obecności obligatoryjnych uczestników postępowania i (4) brak spójnej, długoterminowej wizji ustawodawcy w zakresie rozwoju komunikacji między jednostką a organem administracji.

Większe bezpieczeństwo przesyłu danych oraz mniejsza obawa o ich przechowywanie (i archiwizowanie) przez organ administracji publicznej to jedna z zasadniczych zalet komunikowania się za pomocą telefaksu. W dobie ataków hakerskich na profile zaufane jest ona nie do podważenia. Ponadto zainicjowanie postępowania administracyjnego w postaci elektronicznej oraz dokonywanie czynności elektronicznych w tym postępowaniu wymaga posiadania odpowiednich urządzeń informatycznych (co dotyczy także podania przesyłanego przez faksmodem lub serwer faksów) wraz z odpowiednim oprogramowaniem oraz odpowiednich kompetencji cyfrowych. U jednostki, która okazjonalnie kontaktuje się z organem administracji publicznej, rodzi to zwykle tzw. stres cyfrowy. Brak umiejętności ustalenia, czy posiadane urządzenie informatyczne oraz zainstalowane na nim oprogramowanie spełnia minimalne wymagania stawiane przez ustawodawcę (oraz przez organy administracji, a umieszczone w BIP) oraz niechęć do instalowania jedynie okazjonalnie wykorzystywanego oprogramowania (służącego do komunikacji z organem) jest nierzadko poważną przeszkodą dla zainicjowania komunikacji elektronicznej przez jednostkę. Tym samym wniesienie podania za pośrednictwem „tradycyjnego” telefaksu jako urządzenia mniej skomplikowanego, jednoznacznie wpisuje się w podstawową dla tego postępowania zasadą ograniczonego formalizmu wobec stron (i innych niż organ uczestników postępowania). Ten sposób komunikacji wpisuje się także w aktualną –

z uwagi na zagrożenie COVID-19 – tendencję ograniczenia kontaktu fizycznego między stroną a organem administracji publicznej, pozwalając na dokonanie określonej czynności procesowej mimo braku ich jednoczesnej obecności.

Komunikowanie się obligatoryjnych strony (ewentualnie innych uczestników postępowania) i organu administracji publicznej za pomocą telefaksu oraz stanowi pewny sposób pozwalający ominąć „pułapki” doręczeń elektronicznych w okresie przejściowym.

Po trzecie stwierdzić należy, że wniesienie podania za pomocą urządzenia informatycznego przez faksmodem lub serwer faksów, powinno odbywać się zgodnie z zasadami przewidzianymi dla podań utrwalonych w postaci elektronicznej i zostać organowi doręczone wyłącznie na jego adres elektroniczny.

Bibliografia

Literatura

- Chmieleński P., *Środki komunikacji elektronicznej wykorzystywane w postępowaniu administracyjnym*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2015, nr 11.
- Chróścielewski W. (red.), Kmiecik Z. (red.), J. Wegner, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa el/LEX 2019.
- Ebnet P., *Rechtsprobleme bei der Verwendung von Telefax*, „Neue Juristische Wochenschrift” 1992, nr 47.
- Huczko P., *Pismo do urzędu skarbowego można wysłać także faxem*, <https://księgowosc.infor.pl/podatki/ordynacja-podatkowa/770052,Pismo-do-urzedu-skarbowego-mozna-wyslac-takze-faxem.html> [dostęp: 12.09.2021].
- Janowski J., *Technologia informacyjna dla prawników i administratywistów. Szanse i zagrożenia elektronicznego przetwarzania danych w obrocie prawnym i działaniu administracji*, Warszawa 2009.
- Jaśkowska M., Wilbrandt-Gotowicz M., Wróbel A., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2020, SIP LEX/el.
- Kardasz P., *Podanie w formie dokumentu elektronicznego w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, Olsztyn 2020, maszynopis rozprawy doktorskiej w Bibliotece Głównej UWM w Olsztynie.
- Karpiuk M., *Obowiązywanie zasady ograniczonego formalizmu w postępowaniu administracyjnym*, „Roczniki Nauk Prawnych” 2012, nr 3.
- Konarski X., Sibiga G., *Zastosowanie środków komunikacji elektronicznej w postępowaniu administracyjnym ogólnym po nowelizacji KPA*, „Monitor Prawniczy” 2006, nr 2.
- Kwiątek B., *Dokument elektroniczny w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2019.
- Kubicka-Zach K., *Jak zaksięgować okup? Cyberprzestępcy atakują, mając za nic dyscyplinę finansów i RODO*, <https://www.prawo.pl/samorząd/okup-za-cy->

- beratak-jak-ma-postapic-urzed-po-ataku-hakerow-i-jak,506441.html [dostęp: 12.09.2021].
- Leniek T., *Serwer faksów*, <https://www.i-slovník.pl/1295,serwer-faksow/> [dostęp: 26.09.2021].
- Lubasz D., Chomiczewski W., [w:] Lubasz D. (red.), Namysłowska M. (red.), *Komentarz do ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną*, Warszawa el/LEX 2011.
- Maziarz P., *Hakerzy zaszyfrowali bazy w Oświęcimiu – urzędnicy... obcięli środki na drogi*, <https://www.benchmark.pl/aktualnosci/hakerzy-zaszyfrowali-bazy-w-oswiecimiu-kontrowersyjna-decyzja.html> [dostęp: 12.09.2021].
- Pietrasz P., [w:] L. Etel (red.), *Ordynacja podatkowa. Komentarz aktualizowany*, SIP LEX/el 2021.
- Płociński M., *Dalekopis – historia teleksu*, „Rzeczpospolita” z 08.02.2012, <https://www.rp.pl/artukul/809032-Dalekopis---historia-teleksu.html>.
- Przybysz P., *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2021, SIP LEX/el.
- Sibiga G., *Stosowanie technik informatycznych w postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2019.
- Skóra, A., Kardasz P., [w:] M. Karpiuk, P. Krzykowski, A. Skóra, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Warszawa 2020, SIP LEX/el.
- Schwenker H. Ch., *Wiedereinsetzung: Prüfung des Sendeprotokolls bei Schriftsatzversendung per Telefax*, „Monatsschrift für Deutsches Recht” 2021, nr 4.
- Świerczyński M., [w:] Gołaczyński J. (red.), Kowalik-Bańczyk K., Majchrowska A., *Ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Komentarz*, Warszawa el/LEX 2009.
- Wielinger G., *Einführung in das österreichische Verwaltungsverfahrenrecht und in das Recht der österreichischen Verwaltungsgerichtsbarkeit*, Graz 2019.
- Wojsyk K., *E-podręcznik, e-usługi publiczne* https://epodrecznik.mc.gov.pl/media/wiki/index.php?title=%C5%9Arodki_komunikacji_elektronicznej.
- Vrabko M. et al., *Správne právo procesné. Všeobecná časť*, Bratislava 2019.
- Ziomek W., *Ta ostatnia niedziela. Telegram odchodzi do lamusa, nadaliśmy poźegnalne depesze*, „wp.finanse” z dnia 30 września 2018 r., <https://finanse.wp.pl/ta-ostatnia-niedziela-telegram-odchodzi-do-lamusa-nadalismy-pozegnalne-depesze-6300947523155585a>.

Netografia

- Atak hakerski na stronę Państwowej Agencji Atomistyki*, Biznes Alert z dnia 17 marca 2021 r., <https://biznesalert.pl/paa-atom-polska-falszywy-alarm-haker-atak/> [dostęp: 12.09.2021].
- W miesiąc od cyberataku w małopolskim urzędzie marszałkowskim wciąż nie działa system informatyczny*, Serwis Samorządowy PAP z dnia 10 marca

2021 r., <https://samorząd.pap.pl/kategoria/e-urząd/w-miesiac-od-cyberataku-w-malopolskim-urzedzie-marszalkowskim-wciaz-nie-dziala> [dostęp: 12.09.2021].

Orzecznictwo

wyrok NSA z dnia 14 listopada 2017 r., II FSK 2811/15, CBOSA.

wyrok WSA w Warszawie z dnia 5 grudnia 2006 r., III SA/Wa 1836/06, CBOSA

wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 czerwca 2007 r., III SA/Wa 3823/06, CBOSA

wyrok WSA w Gliwicach z dnia 4 października 2007 r., II SA/ GL 291/07, CBOSA.

wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 kwietnia 2008 r., II SA/WA 1038/07, CBOSA.

wyrok WSA w Lublinie z dnia 15 marca 2012 r., III SA/Lu 708/11, CBOSA.

wyrok WSA w Olsztynie z dnia 24 października 2013 r., II SA/Ol 273/13, CBOSA.

wyrok WSA w Warszawie z dnia 16 kwietnia 2014 r., II SA/Wa 227/14, CBOSA

wyrok WSA w Olsztynie z dnia 24 października 2013 r., II SA/Ol 273/13, CBOSA

wyrok WSA w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2015 r., I SA/Wa 2345/14, CBOSA

wyrok WSA w Łodzi z dnia 19 czerwca 2015 r., sygn. akt II SA/Łd 122/15, CBOSA

wyrok WSA w Opolu z dnia 13 czerwca 2016 r., II SAB/Op 35/16, CBOSA

wyrok WSA w Warszawie z dnia 6 października 2017 r., II SA/Wa 422/17, CBOSA

wyrok WSA w Gdańsku z dnia 16 listopada 2017 r., II SA/Gd 540/17, CBOSA

wyrok WSA w Gdańsku z dnia 11 marca 2020 r., II SA/Gd 720/19, CBOSA

wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 23 stycznia 2020 r., II SA/Wr 648/19, CBOSA.

wyrok WSA w Warszawie z dnia 30 kwietnia 2020 r., VI SA/Wa 2566/19, CBOSA

postanowienie WSA w Warszawie z dnia 22 kwietnia 2013 r., VIII SA/Wa 293/13, CBOSA

Akty prawne

ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, Dz.U. t.j. z 2021 r., poz. 735 ze zm.

ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, Dz.U. t.j. z 2021 r., poz. 1540 ze zm.

ustawa z dnia 29 grudnia 1998 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa, Dz.U z 1998 r., nr 162 poz. 1126.

ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną, Dz.U. t.j. z 2020 r., poz. 344.

ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, Dz.U. t.j. z 2021 r., poz. 670, ze zm.

ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej, Dz.U., nr 136 poz. 958.

ustawa z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. nr 40, poz. 230.

ustawa z dnia 20 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, Dz.U. z 2020 r., poz. 2320 ze zm.

ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, Dz.U. t.j. z 2021 r., poz. 324.

Správní řád – zákon č. 500/2004 Sb., <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>

A technical relic or a timeless communication device? Filing an application by fax in the general administrative proceedings

Summary

The aim of the study is to present the issues related to submitting applications by fax to a public administration authorities in general administrative proceedings. This issue raised and continues to cause significant practical problems; it is also a source of divergent views in the doctrine and in the judicature of administrative courts. The significance of this method of communication in the general administrative procedure (introduced into the Code of Administrative Proceedings in the January 1, 1999) remains so relevant that the Act of November 20, 2020 on Electronic Delivery Service leaves fax as one of the methods of submitting an application. The application can also be sent via faxmodem or a fax server. I assume that in this case, the fax machine, as part of an IT tool, meets the conditions for being considered a means of electronic communication within the meaning of Art. 2 point 5 of the Act of 18 July 2002 on the provision of electronic services in connection with joke. 3 point 4 of the Act of February 17, 2005 on the computerization of the activities of entities performing public tasks.

Keywords: administrative proceedings, e-application, fax, applications, faxmodem, electronic service delivery.